

SAKSBEHANDLER
Øystein Hagland

VÅR REF.
21/04166-3

DERES REF.

VÅR DATO
29.10.2021

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Se mottakerliste

Trondenes fort - 64/11 Harstad kommune - Følgebrev, Fredning ved forskrift med hjemmel i lov av 9. juni 1978 om kulturminner §22a jf. §15

Vi viser til tidligere utsendt forslag til fredning datert 2. juli med høringsfrist 15. september 2021.

Riksantikvaren vedtar med dette forskrift om fredning av Trondenes fort, Harstad kommune. Riksantikvaren kan vedta forskrift om fredning med hjemmel i kulturminneloven (kml) § 22a, jf.15 for byggverk og anlegg som er i statlig eie på tidspunktet for oppstart av fredningssak.

Trondenes fort fredes som et helhetlig festningsanlegg, jf. kulturminneloven § 4 første ledd bokstav e.

Salg eller annen overføring av eiendommen ut av Statens eie medfører ingen endring i fredningsstatus. Eventuelt fremtidige eiere trer inn i samme forpliktelser etter fredningsbestemmelsene som staten.

Forskrift om fredning, kart, liste over kjente strukturer og dokumentasjon følger som vedlegg.

Omfang av fredningen

Fredningen omfatter Trondenes fort på deler av eiendommen gnr. 64 bnr. 11 i Harstad kommune, og omfatter anlegget med alle spor etter den militære virksomheten innenfor området, fra perioden 1940 til 1964, i form av bygninger, ulike typer bunkre, dekningsrom, kommandoplasser, observasjonsposter, løpegraver, skytestillinger, kanonstillinger, lyskasterstillinger, sperringer, trapper, lager, veinett, skinnegang, tunneller, m.v. jf. kart og

listing av kjente objekter i vedlagt dokumentasjon. Listen over spor etter militær aktivitet er ikke uttømmende.

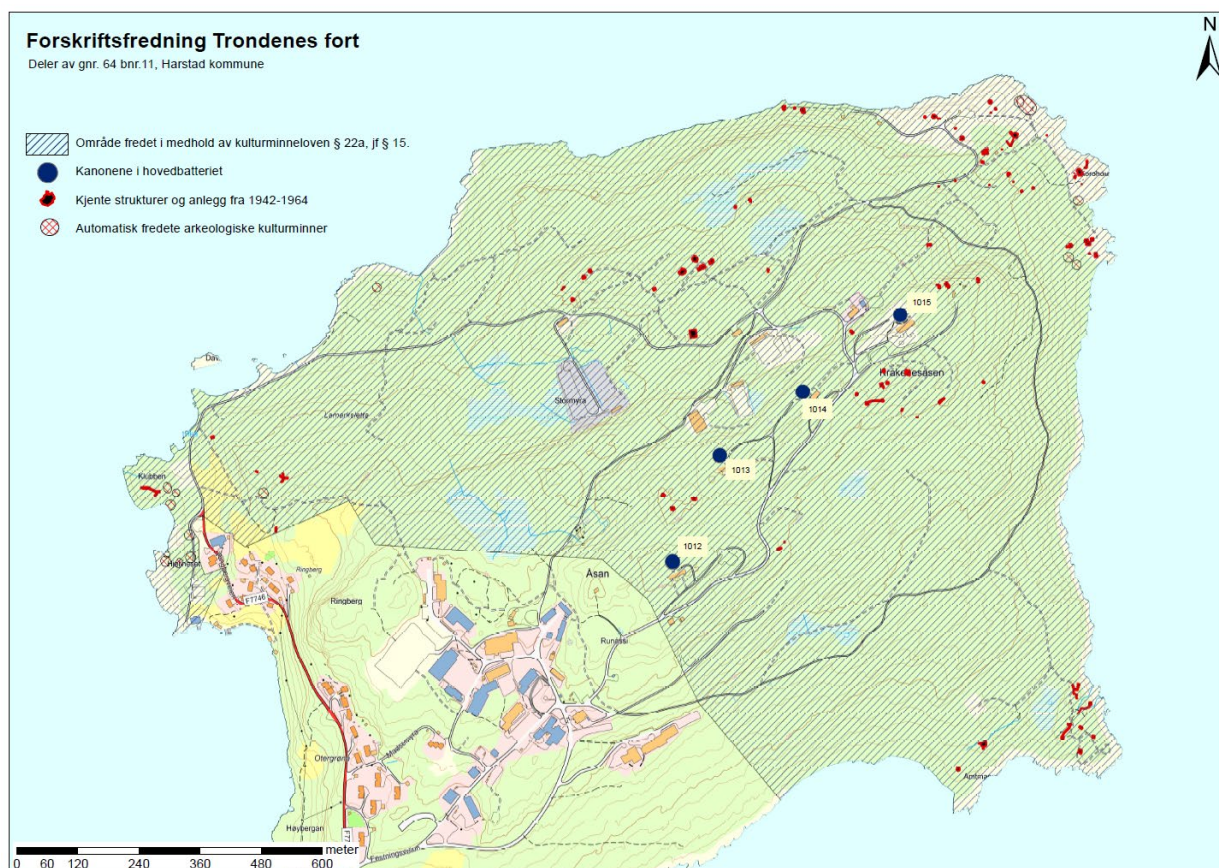
Nærmere om omfang av fredningen

Hovedbatteriet, kanon I-IV med tilhørende kanonbrønner og bunkre for magasin, forlegning og maskineri (Inventarnummer 1012, 1013, 1014 og 1015) er fredet med eksteriør. Kanonstillingen kjent som kanon I «Barbara» (Inventarnummer 1015) er fredet med eksteriør og interiør.

Fredningen av hovedbatteriets eksteriør omfatter konstruksjon, overflater, materialbruk hovedstrukturen i det festningsarkitektoniske uttrykket og detaljering som fasadeløsning, murvegger, grunnmur, etasjeskiller, eldre dører, materialbruk, og overflater skal opprettholdes.

Fredningen av kanonen I «Barbaras» interiører omfatter interiørenes opprinnelige eller eldre deler. Dette gjelder vegger, detaljer som dører og luker, samt overflater og eventuell dekor, rominndeling, bygningsdeler, fastinventar, samt tekniske installasjoner og utstyr slik som ladestokk, lademekanisme, elevasjonstabeller, prosjektiler, drivladninger, hylseladninger, vogner, verktøy, maskineri, aggregater og traverskraner som er knyttet til kanonens innsikting, avfiring, drift og vedlikehold.

Fredningen omfatter ikke kart, plansjer, bilder, utstillingsmontre og museale objekter så som våpen, granater, uniformer, ildledningsutstyr, avstandsmålere m.v. som ikke kan knyttes direkte til betjening og vedlikehold av kanonen.

Formålet med fredningen

Formålet med fredning som helhetlig anlegg

Formålet med fredningen av Trondenes fort er å ivareta anlegget som et helhetlig forsvars- og okkupasjonshistorisk anlegg. Fredningen skal bidra til at Trondenes fort for ettertiden vil være en kilde til kunnskap og opplevelse av okkupasjonstidens utbygging, dets omfang og hvilke følger det fikk for lokalbefolkningen, arbeidere og krigsfanger. Formålet er videre å bevare Trondenes fort som eksempel på norsk bruk av eks-tysk forsvarsanlegg i etterkrigstiden, frem til hovedbatteriet gikk ut av norsk krigsoppsetting i 1964.

Fredningen skal sikre en helhetlig bevaring og forvaltning av fortet, slik at den funksjonelle sammenhengen mellom hovedelementene, særlig mellom hovedbatteriet og de øvrige kulturminnene og landskapet de ligger i - opprettholdes.

Formålet med eksteriørfredning av hovedbatteriet

Formålet med fredningen av hovedbatteriets, kanonstillingene I-IV, eksteriør er å bevare dette som helhetlig eksempel på tungt kystartilleri i Atlanterhavsvollen og som del av Kystartilleriet i

tidlig etterkrigstid. Fredningen skal sikre at hovedbatteriets utforming og hovedpreg, samt materialbruk og detaljering, opprettholdes.

Formålet med interiørfredning av kanon I «Barbara»

Formålet med fredningen av interiøret i kanonen «Barbara» er å bevare interiørens opprinnelige deler, som rominndeling, bygningsdeler, fast inventar, detaljer og overflater. Det samme gjelder kanonen og tilhørende tekniske installasjoner samt utstyr som viser kanonens drift og funksjon. Fredningen av installasjoner og utstyr skal sikre objektets tekniske spesifikasjoner.

Følger av fredningen

Fredningsvedtak innebærer forbud mot tiltak som er egnet til å motvirke formålet med fredningen. Dette gjelder også tiltak som berører fast inventar i kanonstillingen der interiøret omfattes av fredningen. Generelt gjelder at ingen må rive, flytte, bygge på, endre, forandre materialer eller farger eller foreta andre endringer som går lenger enn vanlig vedlikehold. Kulturminnelovens bestemmelser (jf kml §§ 15a – 18) gjelder i tillegg til fredningsforskriften for Trondenes fort.

Vedlikehold og skjøtsel

Det grunnleggende prinsipp for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av opprinnelige eller eldre bygningselementer og detaljer som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Tilsvarende gjelder det for fortifikatoriske anlegg å bevare mest mulig av opprinnelig konstruksjon og materialer.

Vedlikehold av fredete byggverk skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk.

Fredningen vil derfor ikke være til hinder for vedlikehold med materialer og metoder tilpasset byggverkens historie og egenart. Utførelse av vedlikehold må ikke redusere de festningsarkitektoniske og kulturhistoriske verdiene. Fredningen vil ikke være til hinder for tilsvarende skjøtsel av veier, plasser og grøntanlegg. Ved tvil om hva som anses som vanlig vedlikehold, skal kulturminnemyndigheten kontaktes.

For de øvrige kulturminnene i fredningen, utover hovedbatteriet, medfører ikke fredningen krav til vedlikehold. Enkeltminnene skal forvaltes etter prinsippene om militærhistorisk landskap jf. verneplanens kapittel 7. Dette innebærer ingen eller minimal skjøtsel.

Hovedprinsippet er at kulturminnene skal få ligge i fred og forfalle, men ingen elementer skal aktivt fjernes. Disse kulturminnene kan når som helst istandsettes om ønskelig. Kontroll over vegetasjon og tilvekst er et viktig tiltak for å sikre og synliggjøre kulturminnene.

Tiltak ut over vanlig vedlikehold/skjøtsel på hovedbatteriet (større endringer) krever tillatelse etter kml § 15a.

Kulturminnemyndigheten kan i henhold til kml § 15a første ledd i særlige tilfelle gi dispensasjon fra fredningen og fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet. Riksantikvaren viser til at tiltak som legger til rette for fortsatt militær aktivitet, eller tiltak rettet mot formidling skal normalt være grunnlag for dispensasjon fra fredningen jf. Fredningsforskriftens §4. pkt. g.

Det kan settes vilkår for en eventuell dispensasjon som anses nødvendig for å ivareta formålet med fredningen.

Forholdet mellom fredningen og Forsvarets behov

Forsvarets operative bruk og utvikling

Fredningen skal ikke være til hinder for den militære tilstedeværelsen eller øvingsaktivitetene. Under befarung ble det bedt om klarhet i om det vil være anledning til øvelser som omfatter blant annet breaching, etablering av stillinger på fredet objekt m.v. Det gjenspeiles i høringsuttalelsen som forsvaret har kommet med.

Øvingsaktivitet

Riksantikvaren vurderer det som fordelaktig at de fredete strukturene benyttes i Forsvarets operative bruk så fremt den gjennomføres på en slik måte at den ikke er egnet til å motvirke fredningens formål.

Ved etablering av nye stillinger og funksjoner i fredete strukturer er det ikke behov for å søke dispensasjon dersom tiltakene er å regne som midlertidige og reversible. Tiltak som er varige og ikke reversible skal det søkes dispensasjon for hos kulturminnemyndighetene.

Vedrørende taktisk døråpning (breaching) vurderer Riksantikvaren at risikoen for store skader under slik øvelse er lav, men det er ønskelig at det etableres rutiner, og eventuelt gjennomføres

tiltak, for å minimere risiko for skade på de fredete strukturene under innfesting av rammer og dører samt under øvelse. Det skal ikke øves på fredete dører, og disse må tydelig merkes.

Ny infrastruktur for fartøy

Riksantikvaren viser til behov for etablering av infrastruktur for fartøy på vestsiden av Trondeneshalvøya. Riksantikvaren vurderer at et slikt anlegg knyttet til mindre fartøy er forenlig med fredningens intensjon og vil ikke motsette seg dette, men planene må forhåndsgodkjennes av kulturminnemyndigheten. Planlegging av anlegg skal hensynta kulturminnene og landskapet. Vi viser til reguleringsplanen Forsvaret på Ringberg, nasjonalarealplan-id5402_567 som regulerer deler av området til overnevnte formål.

Begrunnelse for fredningssaken

Fredningen skal sikre og bevare Trondenes fort med fortifikatoriske anlegg som del av krigs- og forsvarshistorien fra okkupasjonstiden og frem til 1964. Norsk forsvars- og krigshistorie er et av Riksantikvarens prioriterte tema, jfr. Riksantikvarens fredningsstrategi. Anlegget har høy opplevelsesverdi, kunnskaps- og kildeverdi som militært anlegg, som spor og kilde til okkupasjonshistorien og kaldkrigshistorien. Anlegget har høy symbolverdi som åsted for slavearbeid. Dette er særlig viktig ettersom de fleste sporene etter fangene som bygget fortet er tapt, både i form av fangeleiren, som ble brent i 1946, og gravene etter de omkomne fangene, som ble flyttet til krigskirkegården på Tjøtta i 1951.

Trondenes fort utgjør en nær intakt fortifikasjon i den tyske befestningen og invasjonforsvaret av det okkuperte Vest-Europa generelt, og forsvaret av norskekysten spesielt. Fortet ble anlagt som «Batteri Theo» og var et av flere tunge kystfort og militære tyngdepunkter (schwerpunkt) som ble bygget som svar på tysk frykt for en alliert invasjon av Norge. Trondenes fort og de øvrige befestningene i området skulle beskytte forsyningslinjene til Nord-fronten og malmtransporten fra Narvik.

Anlegget ble bygget av Organization Todt, Einsatzgruppe Wiking, hovedsakelig basert på arbeidskraften til sovjetiske krigsfanger. Det antas at i overkant av 500 av disse omkom under byggingen. Antall omkomne er usikre, men de menneskelige kostnadene ved utbyggingen var betydelige. Foruten krigsfanger antas det at en rekke tyske bedrifter var involvert i byggingen av Trondenes fort. Norske bedrifter var i mindre grad involvert i dette byggeprosjektet enn i andre tilsvarende utbygginger i landet.

Trondenes fort ble overtatt av det norske forsvaret ved Kystartilleriet etter krigen. To av de fire kanonene i hovedbatteriet inngikk i norsk krigsoppsetting fra 1951 frem til 1964, med siste øvelse med skarp skyting fra hovedbatteriet i 1958. Anlegget er et eksempel på norsk bruk av tidligere tysk materiell inn i etterkrigstiden og den kalde krigen. Norsk satsning på kystartilleri må sees i sammenheng med ressursituasjonen til det norske Forsvaret. Til tross for at det har blitt bygget nye anlegg frem til 2000-tallet, tapte kystartilleriet sin militære betydning i siste halvdel av det 20. århundret, grunnet teknologiske endringer så vel som endringer i utenriks- og sikkerhetspolitikk. I 2007 ble Kystartilleriet nedlagt.

Fredningssakens bakgrunn

Trondenes forts kulturminneverdi har vært kjent lenge. Kanonen Barbara ble istandsatt utvendig og innvendig i perioden 1978-1982. De øvrige kanonstillingene i hovedbatteriet ble sandblåst og malt opp i 1991- 1992. Trondenes Fort er en av festningene som er omtalt i St. meld. 54, Nasjonale festningsverk (1992-1993) og anlegget inngår i Forsvarets landsverneplan. I 2006 ble det utarbeidet verneplan for Møvik, Austrått og Trondenes fort som har dannet grunnlag for forvaltning av anlegget siden. Riksantikvaren startet fredningssak i 2021.

Trondenes fort som kulturminne

Trondenes fort ligger på Trondeneshalvøya om lag 4 km nord for Harstad sentrum i Harstad kommune, Troms og Finnmark fylke. Omfattende utbygging av Trondenes ble gjennomført fra 1942-1943 til hovedstrukturene fortet har i dag. Fortet består av et hovedbatteri av 4 stk 40,6 cm SKC/34 kanoner i panserskjold og åpne kanonbrønner, med tilhørende bunkre og magasiner. Hovedbatteriet utgjorde det tyngste tyske kystartilleriet som ble installert i Norge, og det tyngste skytset som det norske forsvaret har anvendt. Skytset var egentlig konstruert og planlagt for slagskip (H- klasse), men fikk kun anvendelse som kystartilleri.

I tilknytning til hovedbatteriet ble det etablert en rekke funksjoner som kommandoplasser, nærkampstillinger, luftvernstillinger, lyskasterstillinger, sambandsstillinger, ildledningstillinger og sekundærbatteri m.v. i terrenget, utover hele halvøya. Svært mange av disse elementene er helt eller delvis bevart som spor i det militærhistoriske landskapet. Disse elementene utgjør til sammen helheten i Trondenes fort.

Trondenes ble utviklet som Schwerpunkt dvs. tyngdepunkt i det okkuperte Norge. Utviklingen settes i sammenheng med tyske taktiske vurderinger og strategisk vektlegging av Norge samt beskyttelse av forbindelsene til nord-fronten. Dette førte til prioritering av byggemateriale til Trondenes som var knapphetsgoder for okkupasjonsmakten.

Etter krigen ble Trondenes tatt inn i Kystartilleriet og anlegget komplimentert og videreutviklet. Hovedbatteriet inngikk i den norske krigsoppsettingen frem til 1964.

Reguleringsmessige forhold

Eiendommen er regulert til militært formål i TRONDENES UTDANNELSES- OG ØVINGSSENTER, TRØS nasjonal arealplan-id 5402_295 og REGULERINGSPLAN FOR FORSVARET PÅ RINGBERG, nasjonalarealplan-id5402_567

Økonomiske og administrative konsekvenser

I samsvar med kravene i forvaltningsloven er følgene av fredningen godt opplyst gjennom fredningsprosessen for eierne.

Forvaltningsansvaret når det gjelder dispensasjonsmyndigheten ligger hos Riksantikvaren eller den Riksantikvaren gir myndighet. Ressursbehovet vil avhenge av omfanget av dispensasjonsbehandlinger.

Forvaltningsplan

«Verneplanen for Møvik Fort, Austrått Fort og Trondenes Fort» gjelder som forvaltningsplan inntil den erstattes. Fremtidige forvaltningsplaner skal forelegges Riksantikvaren for å sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen. Forvaltningsplanen skal inneholde retningslinjer for bruk, vedlikehold, dokumentasjon, skjøtsel og eventuell tilbakeføring av anlegget. Planen som skal rulleres etter nærmere fastsatt intervall, skal være en premissgiver og et hjelpemiddel for brukere, eiere, forvaltere og kulturminnemyndigheten. Det er ikke anledning til å gi dispensasjon for tiltak som innebærer vesentlige endringer i kulturminnet gjennom forvaltningsplan.

Prosess og saksgang

Riksantikvaren har hatt kontakt med Forsvarsbygg i arbeidet med fredningssaken. Det ble foretatt felles befaring med Troms og Finnmark fylkeskommune ved Kulturarvsseksjonen, Forsvarsbygg og Riksantikvaren 14. og 15. juni 2021. Forsvarsbygg var representert ved kulturminneenhet, region Hålogaland og Trondenes skyte- og øvingsfelt. Forslag til fredning ble sendt på høring 2. juli med høringsfrist 15. september.

I forbindelse med høringen har det kommet inn innspill fra Forsvarsbygg og fra Troms og Finnmark fylkeskommune. Harstad kommune hadde ingen merknader til fredningen.

Høringsuttalelse Troms og Finnmark fylkeskommune

Troms og Finnmark fylkeskommune uttaler følgende i sitt brev datert 7. september 2021:

Areal i sjø

Et areal som strekker seg 50m ut i vann foreslås fredet. Dette regnes som forterreng og dermed en del av anlegget. Dette mener Troms og Finnmarkfylkeskommune er svært viktig for å ivareta fortet og den virkningen det har i terreng og omgivelser. Dette vil også hindre inngrep eller tiltak som kan være skjemmende på kulturminnet.

Automatisk fredete kulturminner

Innenfor fredningsområdet er det registrert flere automatisk freda kulturminner. Disse er etter hva vi kan se ikke omtalt i fredningen. Troms og Finnmark fylkeskommune anser de automatisk fredete kulturminnene som en del av kulturlandskapet og bør nevnes i fredningsdokumentene. Det bør være en plan på hvordan man sikrer at de automatisk fredete kulturminnene bevares i og med at det er en aktivitet i området som kan være en trussel mot kulturminnene. Det bør også være en gjennomgang og kartlegging av tilstanden til kulturminnene, gjerne i samarbeid med Troms og Finnmark fylkeskommune.

Høringsuttalelse fra Forsvarsbygg

Forsvarsbygg hadde merknader knyttet til følgende punkter:

Formål

Forsvarsbygg ønsket at det tas inn at fredningen ikke skal være til hinder for Forsvarets videre operative bruk og utvikling så fremt det er forenelig med fredningens intensjon.

Omfang

Forsvarsbygg ønsket ikke at det foreslåtte beltet i vann inngår i fredningen, men eventuelt tas som en separat fredning. I tillegg ble det levert en liste over objekter som er foreslått fredet som faller utenfor tidsperioden for fredningens formål eller er uforenelig med reguleringsplan for Ringberg og etablering av kaianlegg.

Fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelser I §3.1pkt. D og §3.2d heter det: «Etablering eller utvidelse av veier eller plasser, oppsetting avgjerder, skilt, endring av belegg, planering, utfylling eller andre terreng-inngrep innenfor det fredete anlegget, er ikke tillatt. Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer og formidling, jf.pkt.1.c.»

Det er idag viktige ferdselsårer som er skiltet inne i fredningsområdet. Her er det mulig at bruksmønsteret må endres og at eksisterende skilt må flyttes i tillegg til at det kan bli behov for noe ny skilting. Forsvarsbygg ber om at det blir gjort unntak fra bestemmelsene om skilting i de tilfeller der det er behov for ny/endret skilting som følge av endring i bruksmønsteret.

Forsvarsbygg ber videre om at §3.2 pkt.e tas ut der det står i dag og opprettes som nytt §3.1 pkt.e. Dette begrunnes utfra en vurdering om at det vil medføre et svært stort arbeid og sannsynligvis en svekkelse av naturverdiene i fredningsområdet dersom skjøtsel av vegetasjon skal gjennomføres som beskrevet rundt alle fredede objekter i fredningsområdet.

Høringsbrevet

Forsvarsbygg viste for øvrig til reguleringsplanen for Ringberg.

Høringsuttalelse Harstad kommune

Harstad kommune har ingen merknader til høringen.

Riksantikvarens merknader til høringsuttalelsene

Merknader til omfang ut i sjø

Riksantikvaren viser til Forsvarsbyggs uttalelse og ønske om at fredningen ikke omfatter område i vann slik som i forslaget, men heller legger grensene i verneplanen til grunn. Riksantikvaren mener som fylkeskommunen, at det er gode faglige grunner til at fredningen går ut i vann, og at sjøen kan forstås som forterreng for kystfortet. Sjøområdet er like fullt mindre viktig enn anlegget på land. Dagens forbudssone og fredningen på land innebærer at det ikke foreligger planer for tiltak i sjøområdet som kan komme i konflikt med fredningens formål. Riksantikvaren vektlegger Forsvarsbyggs høringsuttalelse og tar området i sjøen ut av fredningen, men åpner samtidig for at en fremtidig fredning av et belte i sjø kan være ønskelig, men da som en fredning etter kulturminnelovens §19.

Merknad vedrørende automatisk fredet kulturminne innenfor fredningsområdet

Riksantikvaren viser til at formålet med fredningen av fortet kun omfatter de militærhistoriske kulturminnene innenfor området. Fredningen endrer ikke status for de automatisk fredete kulturminnene. De automatisk fredete kulturminnene er synliggjort på fredningskartet, men omtales ikke videre i fredningen. Vi er imidlertid enig med fylkeskommunen i at det er viktig å sikre de automatisk fredete kulturminnene i området, og at fylkeskommunene i samråd med Forsvarsbygg bør gjennomføre en nyregistrering og tilstandsvurdering av disse. De automatisk fredete kulturminnene er allerede registrert i «Askeladden», kulturminneforvaltningens

database og er i tillegg avmerket i Forsvarets verneplan for Trondenes fort så vel som i terrenget på fortet.

Forsvarsbyggs merknad til fredningens formål

Riksantikvaren viser til at hensyn til Forsvarets operative bruk og utvikling er ivaretatt gjennom fredningsforskriftens § 4.(pkt g) og mener det ikke er naturlig at dette hensyn står som et formål i fredningen.

Forsvarsbyggs merknad til fredningens omfang

Riksantikvaren har endret fredningens omfang i tråd med Forsvarsbyggs uttalelse. Det innebærer at belte i sjø samt flere objekter er tatt ut som følge av regulering på Ringberg eller alder.

Forsvarsbyggs uttalelse til fredningsbestemmelser

Riksantikvaren har endret bestemmelsene § 3.1d og 3.2d i tråd med Forsvarsbyggs merknad. Vi viser videre til forskriftens §4 pkt. g som omhandler dispensasjon fra fredningen ved tiltak som tilrettelegger for fortsatt militær aktivitet og tilstedeværelse på Trondenes.

Riksantikvaren har opprettet et punkt §3.1.e i tråd med Forsvarsbyggs merknad. Bestemmelsen i § 3.2.d er endret slik at skjøtselskravet er lettet overfor Forsvarsbygg til kun å omfatte skjøtsel av objekter. Krav om opprettelse av opprinnelige siktlinjer frafalles. Riksantikvaren viser til prinsippene for skjøtsel av militærhistorisk landskap, og at bortfall av hogst og beite har endret landskapet på Trondenes etter krigen. Objektene i det militærhistoriske landskapet har egenverdi og oppstøttende verdi for hovedbatteriet. Pleienivået vil variere, men bør være slik at objektene kan leses og den operative sammenhengen forstås.

Når det gjelder Forsvarsbyggs merknad om skjøtsel, viser Riksantikvaren til Forsvarsbyggs retningslinjer for forvaltning av Militærhistorisk landskap, hvor det blant annet står: «Kontroll med vegetasjon er derfor et sentralt virkemiddel i bevaringen av kultursporene. Pleienivået vil variere fra sted til sted, men et overordnet prinsipp er at siktlinjer bevares åpne slik at anleggets operative sammenheng blir lesbar for besøkende. Videre må trær og planter som vokser inne i skyttergraver eller lignende fjernes slik at forfallet ikke akselereres.» Riksantikvaren mener at dette må ligge til grunn for skjøtsel for Trondenes fort.

Forsvarsbygg merknad til høringsbrev

Opplysningen om reguleringsplan for Ringberg er tatt inn i dette brevet.

Riksantikvaren har på bakgrunn av høringsuttalelser gjort endringer i forskriftsteksten både for å komme høringsuttalelsen i møte, men også for å gjøre forskriften tydeligere.

Behandling av tiltak hvor det kan være motstrid mellom ulike lover og forskrifter

Det kan oppstå situasjoner der det vil være motstrid mellom kulturminneloven og andre myndighetsområders lover og forskrifter. Normalt vil denne fredningsforskriften med hjemmel i kulturminneloven § 22a ha rang foran andre lover/lovbestemmelser etter særlovsprinsippet. Dersom avklaringen mellom ulike deler av lovverket ikke er entydig vil den måtte løses i dialog mellom de myndigheter som forvalter det aktuelle regelverket.

Naturmangfoldloven

Prinsippene i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 8 - 12 skal legges til grunn ved offentlig myndighetsutøvelse som berører naturmangfoldet. Riksantikvaren har gjort søk i Artsdatabankens Artskart og Naturbasen til Miljødirektoratet for å fremskaffe nødvendig kunnskap for beslutningsgrunnlaget.

Det ble funnet flere registreringer i Artsdatabanken: Truet: Makrellterne (fugl), Oter(pattedyr). Nær truet: Bakkesøte (karplante), Fiolett rødspore (sopp). Det er ikke funnet treff i søk i Naturbasen.

I regi av Forsvarsbygg er det utarbeidet rapporter i 2003 og 2012 for området som viser at Trondenes fort har til dels høye naturverdier.

<https://www.forsvarsbygg.no/contentassets/843cc3886b3747a9bdc98550f99f956b/trondenes-skyte--og-ovingsfelt.pdf>

Fredning vil ikke endre landskapets karakter gjennom bygging eller graving, men vil opprettholde dagens situasjon. Etter vurdering av om fredningens konsekvenser for naturmangfoldet er i tråd med bestemmelsene i naturmangfoldsloven kan ikke Riksantikvaren se at fredningen vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning på eiendommen eller naboeiendommene. "Føre var"-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 er i denne saken ivaretatt.

Avhending

Ved fremtidig avhending til eventuelle private eiere, skal fredningsvedtaket for byggverk og anlegg som selges ut av statlig eie tinglyses. Riksantikvaren tinglyser fredningen som en heftelse på eiendommen jf. kulturminneloven § 22 nr. 5.

Vedtaket om fredning ved forskrift er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven og kan ikke påklages.

Forskriften blir kunngjort på www.lovdata.no.

Vennlig hilsen

Hanna Geiran
riksantikvar

Turid Kolstadløkken
avdelingsdirektør

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg:

Kopi til: Harstad kommune, Postboks 1000, 9479 HARSTAD/ Fortidsminneforeningen - Troms avdeling, Postboks 942, 9259 TROMSØ/ Troms og Finnmark fylkeskommune - Romssa ja Finnmarkku fylkkagjelda, Postboks 701 Fylkeshuset, 9800 VADSØ

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Forsvaret		Postboks 800, Postmottak	2617 LILLEHAMMER
Forsvarsbygg		Postboks 405 Sentrum	0103 OSLO
Forsvarsmuseet		Postboks 1550 Sentrum	0015 OSLO